

Poetízate

Montse Pena Presas

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

PENA PRESAS, MONTSE (2011 [2006]). “*Poetízate*”. *Madrygal*: 9, 185-186.
Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*. <<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/47>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

PENA PRESAS, MONTSE (2006). “*Poetízate*”. *Madrygal*: 9, 185-186.

* Edición dispoñíbel desde o 25 de xaneiro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

POETÍZATE

[RECENSIÓN DO LIBRO DE FRAN ALONSO *POETÍZATE*, 2006]

Montse Pena Presas

Universidade de Santiago de Compostela

Cando a quen escribe lle propuxeron reseñar *Poetízate* e lle explicaron qué tipo de libro era, formouse unha serie de prexuízos sobre el, derivados, a maioría deles, do feito de que esta antoloxía estivese pensada para xente nova que non conecta con ese xénero complicado, espertador de tantas paixóns coma odios, que é a poesía. Primeiro, porque sempre pensei que a boa literatura é boa literatura, sen necesidade de etiquetas como “infantil” ou “xjuvenil”, xa que os maiores adoitamos esquecer que podemos (e mesmo debemos) mergullarnos nas palabras que nun principio van dirixidas aos pequenos da casa. Eles tamén teñen o seu propio criterio, e saben valorar, igual que nós, a calidade. Segundo, porque imaxinei que dentro ía atopar o típico “Adiós ríos, adiós fontes”, algo de Cabanillas, un pouco de Manuel Antonio por aquilo da vangarda e, se cadraba, algunha composición de *Os soños na gaiola* e algunha autora contemporánea –xa consagrada, iso si– perdida por aquí. Supoño que todas estas opinións a priori veñen xustificadas porque, dalgunha maneira, o que esperaba era unha edición de poesía galega para ler nos institutos dun xeito relativamente canónico. Non me puideron equivocarse máis, xa que pouco despois de abrir este singular libríño, e tras ver a súa feitura e as composicións que o conforman, os prexuízos deixaron paso ao convencemento de que Fran Alonso acada, e con méritos, o seu obxectivo: “atraparte a ti, lectora, lector, nas garras da poesía”.

A escolla de Alonso comeza con Rosalía e remata coa novísima Antía Otero. Como o antologador explica no limiar, isto non é ningunha casualidade, pois vén resaltar que o verso e o xénero feminino son dous elementos moi cinguidos dende a orixe da literatura galega moderna. Entre ambas as dúas escritoras entrecrúzanse poéticas tan diferentes como as de Fernán-Vello, Pondal, Eva Veiga, Manuel María, Manuel Forcadela, Pimentel, Rompente, Cunqueiro, María Mariño, permitíndose así Alonso, un lúdico paseo por poemas de todas as feitura. Hainos xa clásicos, como “Lume no pazo”, “Penélope”, “Deitado fronte ao mar”; sen esquecer tampouco os reivindicativos de diferentes causas, ao xeito de “Digo Viet Nam e basta”, “Reclamo a liberdade pró meu pobo” ou “Lingua que rexeitaron os meus pais”; están tamén presentes os cotiás, como as composicións de M. Rivas e A. Lopo; existen igualmente os lúdicos, como os palíndromos de Navaza; e non faltan dende logo os amorosos (de moi diferente xorne), como os de Miro Villar e Lupe Gómez.

Sobre todos estes temas destaca, sen ningunha dúbida, o humor. Humor que se manifesta, moi especialmente, cando se trata de falar do que é un poeta ou un poema, ese binomio que materializa o éter que para moitos é a poesía. E para iso, nada mellor que tomar prestadas as palabras dos que se dedican ao peculiar oficio de facer versos, como o colectivo Ronseltz (“O poema é unha pedrada na cabeza”), Pexegueiro (“Para que queredes un

poeta vivo?") e tantos outros que desmitifican moitos dos tópicos sobre esa dama vella que é a poesía. Esa da cal Lorca dicía que non precisa adeptos, senón amantes. Esta "metapoésía", se se nos permite o termo, é a principal arma empregada por Fran Alonso para cumprir outro dos seus obxectivos: amosar que a poesía non se ocupa unicamente do sublime, senón tamén do cotiá, e facer saber que ela tamén pode conseguir o sorriso de quen a le.

Poderíamos encher varias páxinas comentando o conxunto de temas, poéticas e autores que compoñen *Poetízate*, tentando dilucidar por que hai unha carga grande de composicións de tal poeta e por que non hai nin unha de aqueloutro. Mais para seguir a desmontar tópicos, recorreremos de novo ás palabras do antologador, que nos di: "tampouco pretendín establecer equilibrios entre autores segundo a súa relevancia ou según a época". Fran Alonso fálanos no limiar da obra como un poeta, explicando as virtudes da poesía: "cura as feridas imprevistas, as dores de amor, os enfados entre amigos...", mais na verdade actúa como o magnífico editor que tamén é. Sabe que de facer unha antoloxía máis académica, na que abundasen as explicacións, as notas a rodapé e a escolla fose medida, os seus obxectivos quedarían polo camiño. Así que decide decantarse por poemas dos autores máis consagrados, pero prestando unha grande atención ás máis novas voces. Un dos seus acertos, sen ningunha dúbida, está aquí, porque consegue ser ousado incluíndo composicións que os máis canónicos nunca traballarían nunha recopilación para adolescentes. Noutras antoloxías unha parece sentir continuamente o peso do que nun sistema literario é considerado como clásico, aínda que se trate de autores contemporáneos. Existe tamén a variante do [186] peso do criterio clasificatorio, que o antologador se encarga de deixarnos ben claro en repetidas ocasións. En *Poetízate*, non obstante, o único que se tenta reiteradamente é que o lector e a lectora gocen co que len e que o verme do verso lles entre no corpo para nunca máis saír deles. Unha novidosa proposta da que sen dúbida deberíamos tomar nota todos os profesores, críticos e, dende logo, antologadores do país.

A aposta de Alonso é tamén ben necesaria para todos os que se estén a iniciar no carreiro vizoso da literatura galega, para ter unha panorámica xeral da situación, para comezar a sentir especial curiosidade pola obra dunha autora concreta e, en definitiva, para saber do que se fala cando se trata de poesía galega moderna. Porque, como xa comentamos anteriormente, non só os adolescentes poderán sacar proveito desta obra cativa pero arriscada. Porque ao verso aínda lle quedan por conquistar moitos amantes. Porque, como dicía ese Arístides Silveira que ás veces se chamaba Celso Emilio Ferreiro: "O pan é máis útil que a poesía, pro ¿cómo comer o pan sen o compango da poesía?". Isto é, precisamente, o que tenta esta escolla, que nunca podamos volver a vivir, a facer as cousas máis cotiás, sen un verso rondando os nosos días.